

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

بررسی بازار پوشاک ایران

براساس داده‌های مرکز آمار ایران، خانوارهای ایرانی ساکن در مناطق شهری به طور متوسط سالانه حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان و خانوارهای روستایی حدود ۸۱۳ هزار تومان صرف خرید پوشاک و کفش می‌کنند. با توجه به آمارها می‌توان گفت ایران بازار مصرف حدود ۲۷ هزار میلیارد تومانی برای پوشاک و کفش دارد که بخشی از آن از طریق واردات تامین می‌شود. مقایسه آمارهای گمرک ایران و آمارهای گزارش شده توسط کشورهای طرف معامله با ایران در مرکز تجارت بین‌المللی نشان می‌دهد که اختلاف بزرگی بین دو رقم گزارش شده وجود دارد که می‌تواند حاکی از پتانسیل بالای این اقلام برای قاچاق باشد.

آذر ۱۳۹۷

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکاسر

وضعیت کلی مصرف پوشاک کشور

طبق اولویت بندی کالایی در گزارش های شاخص قیمت مصرف کننده بانک مرکزی، پوشاک و کفش با ضریب اهمیت ۴,۶۲ در اولویت پنجم مصرفی خانوارها قرار دارد. آمارهای مرکز آمار از بودجه خانوار کشور در سال ۱۳۹۶، حاکی از صرف هزینه ۲۶,۸ هزار میلیارد تومانی برای تهیه پوشاک و کفش توسط خانوارهای ایرانی در این سال است. با توجه به آمارها، ۲۱ هزار میلیارد تومان آن مربوط به پوشاک و ۵,۸ هزار میلیارد تومان مربوط به کفش بوده است.

مشخصاً با توجه به بالاتر بودن جمعیت شهری نسبت به جمعیت روستایی، هزینه مصرف شده در این بخش برای خانوارهای شهری بالاتر بوده است. در حالی که کل مصرف پوشاک و کفش خانوارهای شهری کشور در یک سال ۲۱,۸ هزار میلیارد تومان با سهم ۸۱ درصد از کل مصرف پوشاک و کفش در کشور بوده، این هزینه برای کلیه خانوارهای روستایی تنها ۴,۹ هزار میلیارد تومان ثبت شده است. سهم پوشاک و کفش از کل هزینه خانوارهای شهری ۴,۵ درصد و از کل هزینه خانوارهای روستایی ۵,۳ درصد بوده است.

با توجه به این آمارها، به طور متوسط هر نفر در کل کشور سالانه ۳۳۵ هزار تومان برای خرید پوشاک و کفش خود هزینه می کند. سرانه مصرف پوشاک و کفش برای افراد ساکن در مناطق شهری ۳۶۹ هزار تومان و برای افراد ساکن در مناطق روستایی ۲۳۸ هزار تومان است.

جدول ۱- سرانه مصرف پوشاک و کفش در خانوارهای شهری و روستایی در سال ۱۳۹۶

سرانه مصرف پوشاک و کفش (هزار تومان)	سهم پوشاک و کفش از کل هزینه خانوارها (درصد)	هزینه مصرف پوشاک (میلیارد تومان)	هزینه مصرف پوشاک و کفش در سال (میلیارد تومان)	
۳۶۹	۴.۴	۱۷۱۵۲	۲۱,۸۳۴	خانوارهای شهری
۲۳۸	۵.۳	۹۲۷۱۲	۴,۹۲۴	خانوارهای روستایی
۳۳۵	۴.۶	۲۰,۸۹۷	۲۶,۷۵۸	کل خانوارهای شهری و روستایی

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

خانوارهای شهری

به طور متوسط هر خانوار شهری سالانه یک میلیون و ۲۰۵ هزار تومان صرف خرید پوشاک و کفش خود می کند. ۷۵,۵ درصد این هزینه ها (۹۰۹ هزار تومان) صرف خرید پوشاک آماده، ۲۱,۴ درصد (۲۵۸ هزار تومان) صرف خرید کفش و ۳,۱ درصد صرف خرید سایر انواع پوشاک می شود.

با توجه به آمارها به طور متوسط در مناطق شهری زنان هزینه بیشتری را نسبت به سایر اعضای خانواده در خرید پوشاک آماده صرف می کنند. از ۹۰۹ هزار تومان متوسط هزینه سالانه هر خانوار شهری در بخش پوشاک آماده، ۳۳۲ هزار تومان (۳۶,۵ درصد) مربوط به مردان، ۳۷۲ هزار تومان (۴۰,۹ درصد) مربوط به زنان، ۱۷۵ هزار تومان (۱۹,۳ درصد) مربوط به

کودکان و ۳۰ هزار تومان (۳,۳ درصد) مربوط به اطفال می‌شود. «شلوار» و «انواع پیراهن، بلوز و پلوور» جزو اقلامی بوده‌اند که بیشترین سهم از هزینه پوشاک مردانه را به خود اختصاص داده‌اند؛ سهم هر کدام از این اقلام از کل هزینه پوشاک آماده مردان به ترتیب ۳۲,۸ درصد و ۲۵,۲ درصد بوده است. در عین حال، برای زنان نیز «ماتتو و روپوش» بیشترین سهم را از مصرف پوشاک آماده آن‌ها داشته؛ بطوریکه سالانه ۳۶,۳ درصد از مصرف پوشاک آماده زنانه در هر خانوار شهری به این نوع اقلام اختصاص می‌یابد. پس از آن، انواع «پیراهن، بلوز و پلوور» و «کت و دامن، شلوار» هر کدام سهم ۲۳ درصدی و ۱۷ درصدی از مصرف پوشاک آماده زنانه برای هر خانوار شهری را داشته‌اند. ۴۹,۷ درصد از هزینه پوشاک آماده بچه‌گانه در هر خانوار شهری نیز به «بلوز، شلوار، دامن، کت، ژاکت، ژلیه و ...» و ۷۱,۶ درصد از هزینه پوشاک آماده اطفال هر خانوار شهری به «بلوز، شلوار، کت، ژاکت، ژلیه، انواع کاپشن و ...» اختصاص داشته است. در ارتباط با بخش سایر انواع پوشاک نیز به طور متوسط حدود ۸۸ درصد هزینه خانوار در این بخش مربوط به «شال، روسری، چارقد، مقنعه و ...» می‌شود.

مطابق آمارهای مرکز آمار به نظر می‌رسد هزینه کفش برای مردان نسبت به زنان بیشتر باشد. به طور متوسط هر خانوار شهری، سالانه ۲۵۸ هزار تومان صرف خرید کفش می‌کند که ۱۰۸ هزار تومان آن (۴۱,۹ درصد) مربوط به کفش مردانه و ۹۷ هزار تومان (۳۷,۴) مربوط به کفش زنانه بوده است. متوسط هزینه کفش بچه‌گانه و اطفال در هر خانوار شهری در سال ۱۳۹۶، به ترتیب معادل ۵۱ هزار تومان و دو هزار تومان بوده است.

جدول ۲- مصرف پوشاک در خانوارهای شهری

شرح	هزینه کل خانوارهای شهری (میلیارد تومان)	میانگین هزینه هر خانوار شهری (هزار تومان)	سهم هر بخش از گروه بالاتر (درصد)
کل هزینه پوشاک و کفش	۲۱۸۳۴	۱۲۰۵	۴,۴
پوشاک آماده	۱۶۴۸۲	۹۰۹	۷۵,۵
پوشاک مردانه	۶۰۱۱	۳۳۲	۳۶,۵
پوشاک زنانه	۶۷۴۵	۳۷۲	۴۰,۹
پوشاک بچه‌گانه	۳۱۷۶	۱۷۵	۱۹,۳
پوشاک اطفال	۵۵۱	۳۰	۳,۳
سایر انواع پوشاک	۶۶۹,۲	۳۷	۳,۱
کفش	۴۶۸۲	۲۵۸	۲۱,۴
کفش مردانه	۱۹۶۰	۱۰۸	۴۱,۹
کفش زنانه	۱۷۵۱	۹۷	۳۷,۴
کفش بچه‌گانه	۹۲۷	۵۱	۱۹,۸
کفش اطفال	۴۴	۲	۰,۹

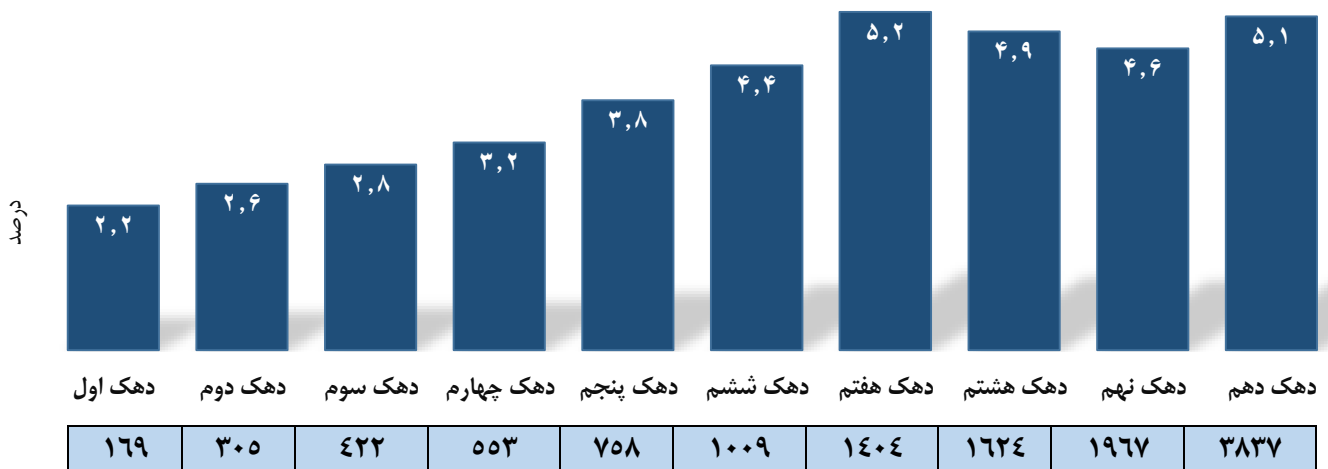
منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

آمارهای هزینه پوشاک در خانوارهای شهری نشان می‌دهد که سهم هزینه اختصاص داده شده به خرید پوشاک و کفش در دهک‌های مختلف متفاوت بوده است. بیشترین سهم از کل هزینه خانوارهای شهری مربوط به دهک هفتم بوده است. خانوارهای شهری در دهک هفتم هزینه‌ای معادل ۵,۲ درصد از کل هزینه‌های سالانه خود را به پوشاک و کفش اختصاص می‌دهند.

به طور متوسط هر خانوار شهری در دهک اول درآمدی، سالانه حدود ۱۶۹ هزار تومان به پوشاک و کفش اختصاص می‌دهد. این در حالی است که خانوارهای شهری در دهک دهم درآمدی، سالانه حدود ۳,۸ میلیون تومان خرج پوشاک و کفش می‌کنند که تقریباً ۲۲,۷ برابر دهک اول است.

نمودار ۱- هزینه پوشاک و کفش و سهم آن‌ها از مخارج خانوارهای شهری به تفکیک دهک‌های درآمدی (درصد، هزار تومان)

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

خانوارهای روستایی

هر خانوار روستایی به طور متوسط سالانه ۸۱۳ هزار تومان صرف خرید پوشاک و کفش می‌کند. حدود ۷۳ درصد این هزینه به خرید پوشاک آماده اختصاص داشته است که مبلغی بالغ بر ۵۹۰ هزار تومان در سال را شامل می‌شود. ۲۴ درصد هزینه پوشاک و کفش مربوط به خرید کفش و ۳ درصد مربوط به سایر کالاها است.

برخلاف خانوارهای شهری، در روستاها هزینه پوشاک آماده برای مردان بیشتر از زنان بوده است. مصرف پوشاک آماده مردان در هر خانوار روستایی معادل ۲۲۶ هزار تومان (۳۸,۲ درصد) و برای زنان ۱۹۸ هزار تومان (۳۳,۶ درصد) بوده است. در عین حال، ۲۴ درصد مابقی هزینه پوشاک آماده هر خانوار روستایی مربوط به کودکان و ۴,۱ درصد مربوط به اطفال است. «شلوار» پر هزینه‌ترین لباس آماده مردان در هر خانوار روستایی است. به طور متوسط، سهم این قلم کالا از کل مصرف سالانه پوشاک

آماده هر خانوار روستایی ۳۲٫۶ درصد بوده است. «انواع پیراهن، بلوز و پلور» و «کت و شلوار، پالتو، بارانی، کاپشن، کت تنها و جلیقه» به ترتیب سهم‌های ۲۵٫۷ و ۲۵٫۶ درصدی از کل هزینه پوشاک آماده هر خانوار را به خود اختصاص داده‌اند. برای زنان روستایی نیز «ماتو و روپوش» و «انواع پیراهن، بلوز و پلور» پرهزینه‌ترین پوشاک بوده‌اند که به ترتیب سهم ۳۱ درصدی و ۲۷ درصدی از هزینه پوشاک آماده هر خانوار روستایی را شامل می‌شود. همچنین به طور متوسط، حدود ۵۰ درصد هزینه پوشاک آماده کودکان در خانوارهای روستایی به «بلوز، شلوار، دامن، کت، ژاکت، ژیله و ...» و ۶۸ درصد هزینه پوشاک آماده اطفال به «بلوز، شلوار، کت، ژاکت، ژیله، انواع کاپشن و ...» اختصاص داشته است.

در ارتباط با هزینه کفش در خانوارهای روستایی نیز می‌توان گفت از متوسط ۱۹۵ هزار تومان هزینه کفش، ۸۰ هزار تومان آن (۴۱٪) صرف خرید کفش مردانه، ۶۶ هزار تومان صرف خرید کفش زنانه (۳۴٪)، ۴۷ هزار تومان صرف خرید کفش بچه‌گانه (۲۴٪) و دو هزار تومان (۱٪) صرف خرید کفش اطفال می‌شود.

جدول ۲- مصرف پوشاک در خانوارهای شهری

سهم هر بخش از گروه بالاتر (درصد)	میانگین هزینه هر خانوار روستایی (هزار تومان)	هزینه کل خانوارهای روستایی (میلیارد تومان)	شرح
۵٫۳	۸۱۳	۴۹۲۴	کل هزینه‌های پوشاک و کفش
۷۳	۵۹۰	۳۵۷۴	پوشاک آماده
۳۸٫۲	۲۲۶	۱۳۶۶	پوشاک مردانه
۳۳٫۶	۱۹۸	۱۲۰۰	پوشاک زنانه
۲۴٫۱	۱۴۲	۸۶۱	پوشاک بچه‌گانه
۴٫۱	۲۴	۱۴۸	پوشاک اطفال
۳	۲۸	۱۷۱	سایر انواع پوشاک
۲۴	۱۹۵	۱۱۷۹	کفش
۴۱	۸۰	۴۸۷	کفش مردانه
۳۴	۶۶	۳۹۷	کفش زنانه
۲۴	۴۷	۲۸۶	کفش بچه‌گانه
۱	۲	۹	کفش اطفال

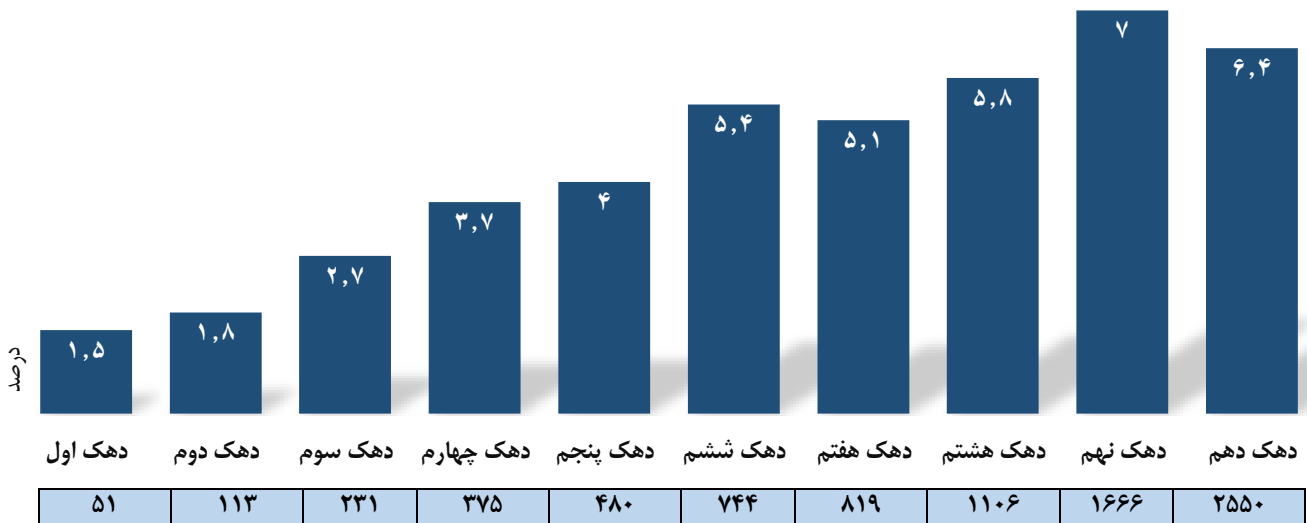
منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

در میان دهک‌های مختلف درآمدی در میان روستاها، خانوارهای در دهک نهم درآمدی، سهم بیشتری (۷ درصد) از هزینه‌های سالانه خود را نسبت به سایر دهک‌ها به پوشاک و کفش اختصاص می‌دهند. مقایسه خانوارهای شهری و روستایی به تفکیک دهک‌های درآمدی نشان می‌دهد که غیر از دهک اول و دوم، در سایر دهک‌ها، خانوارهای روستایی سهم بیشتری از هزینه‌های سالانه خود را نسبت به نقاط شهری به پوشاک اختصاص می‌دهند؛ اگرچه میزان هزینه کمتری را برای این اقلام صرف می‌کنند.

معاونت بررسی های اقتصادی

طبق آمارها، به طور متوسط هر خانوار روستایی در دهک اول درآمدی سالانه ۵۰ هزار تومان صرف خرید پوشاک و کفش می کند که این رقم سهم ۱,۵ درصدی از کل هزینه های این خانوار را تشکیل می دهد. در عین حال، هر خانوار روستایی با دهک دهم درآمدی نیز به طور متوسط سالانه بالغ بر ۲,۵ میلیون تومان صرف خرید پوشاک و کفش می کند که این رقم ۶,۴ درصد از کل هزینه های این خانوار را تشکیل داده و حدود ۵۰ برابر هزینه خرید و پوشاک دهک اول روستایی است.

نمودار ۲- هزینه پوشاک و کفش و سهم آن ها از مخارج خانوارهای روستایی به تفکیک دهک های درآمدی (درصد، هزار تومان)

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

واردات پوشاک و کفش

واردات پوشاک

براساس آنچه که آمارهای گمرک نشان می دهد، ایران در سال ۱۳۹۶ حدود ۵۹,۱ میلیون دلار واردات پوشاک داشته که ۶۴ درصد آن (حدود ۳۸ میلیون دلار) از مبدا ترکیه ثبت شده است. پس از آن نیز چین، آلمان و امارات متحده عربی هر کدام به ترتیب سهم ۱۰ درصد، ۹ درصد و ۷ درصدی از رقم واردات پوشاک ایران (گزارش شده توسط گمرک ایران) دارند. در ۸ ماهه سال ۱۳۹۷ نیز رقم واردات پوشاک کشور حدود ۱۳,۳ میلیون دلار بوده است.

در این گزارش سعی شده با مقایسه آمارهای واردات اعلامی گمرک ایران و آمارهای صادرات گزارش شده^۱ توسط کشورهای طرف معامله ایران تا حدودی به این اختلاف آماری که می‌توان از آن به عنوان بخشی از رقم قاچاق پوشاک در نظر گرفت، اشاره کرد.

با نگاهی به آمارهای مرکز تجارت بین‌المللی می‌توان گفت در حالی که ایران رقم واردات پوشاک کشور در سال ۱۳۹۶ را ۵۹,۲ میلیون دلار اعلام کرده، اما آمارهای گزارش شده توسط کشورهای طرف معامله با ایران نشان می‌دهد که آن‌ها بالغ بر ۸۵۶,۵ میلیون دلار پوشاک به ایران صادر کرده‌اند.

بیشترین اختلاف آماری مربوط به کشور چین بوده است. براساس آمارهای گمرک، ایران در سال ۱۳۹۶ معادل ۶,۲ میلیون دلار پوشاک از این کشور وارد کرده است؛ این در حالی است که چین ادعا می‌کند در سال ۲۰۱۷ (که معادل سال ۱۳۹۶ محسوب می‌شود) حدود ۴۹۳ میلیون دلار به ایران پوشاک صادر کرده است. این به معنی رقمی حدود ۴۸۷ میلیون دلار اختلاف آماری است. بیشترین میزان اختلاف آماری در معامله با این کشور نیز مربوط به کد تعرفه ۶۱۰۴ «لباس به صورت دست، به صورت مجموعه، ژاکت، ژاکت ورزشی، پیراهن بلند، دامن، دامن شلواری، شلوار سر هم دارای بند یا پیش بند، نیم شلوار یا شلوار خیلی کوتاه (غیر از لباس شنا) زنانه یا دخترانه، کشیاف یا قلاب‌باف» بوده است. آمار گمرک واردات این کالا از چین را ۱,۱ میلیون دلار نشان می‌دهد؛ این در حالی است که براساس آمارهای چین، این کشور ۱۰۱,۵ میلیون دلار از این کد تعرفه به ایران صادر کرده است.

اختلاف آماری مربوط به رقم واردات ایران و رقم صادرات کشورهای طرف معامله با ایران برای کشورهای امارات متحده عربی، ترکیه، هند و ایتالیا نیز قابل توجه بوده است. آمارهای گمرک ایران رقم واردات پوشاک از این کشورها را به ترتیب ۴,۳ میلیون دلار، ۳۸,۳ میلیون دلار، ۹۱ هزار دلار و ۷۳۵ هزار دلار نشان می‌دهد؛ این در حالی است که این کشورها هر کدام به ترتیب ارقام ۲۱۵ میلیون دلار، ۹۵ میلیون دلار، ۱۹ میلیون دلار و ۱۷ میلیون دلار برای صادرات پوشاک به ایران را گزارش می‌کنند.

جدول ۳- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش پوشاک- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

کشور	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ا	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشور طرف معامله	اختلاف آماری	گروه کالایی با بیشترین اختلاف آماری (کد تعرفه چهار رقمی HS)
چین	۶,۱۴۷	۴۹۲,۹۱۱	۴۸۶,۷۶۴	۶۱۰۴
امارات متحده عربی	۴,۳۲۲	۲۱۴,۹۴۳	۲۱۰,۶۲۱	۶۲۰۳
ترکیه	۳۸,۲۴۸	۹۴,۶۳۹	۵۶,۳۹۱	۶۲۰۳

^۱شایان ذکر است که در این گزارش تنها آمارهای صادرات پوشاک از کشورهایی که گمرک ایران آن‌ها را مبادی وارداتی پوشاک کشور گزارش کرده، مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین ممکن است کشورهایی وجود داشته باشند که براساس آمارهای گزارش شده از سوی آن‌ها، به ایران صادرات پوشاک داشته‌اند، اما گمرک ایران این کشورها را به عنوان مبادی وارداتی پوشاک کشور در نظر نگرفته است.

جدول ۳- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش پوشاک- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

کشور	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ا	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشور طرف معامله	اختلاف آماری	گروه کالایی با بیشترین اختلاف آماری (کد تعرفه چهار رقمی HS)
هند	۹۱	۱۸،۹۷۸	۱۸،۸۸۷	۶۱۰۵
ایتالیا	۷۳۶	۱۷،۰۲۵	۱۶،۲۸۹	۶۲۰۴
اسپانیا	۶۸۱	۳،۷۵۹	۳،۰۷۸	۶۱۰۹
سوئیس	۲۴۰	۲،۲۳۴	۱،۹۹۴	۶۲۰۳
اتریش	۰.۴	۱،۲۶۷	۱،۲۶۷	۶۲۰۳
هنگ کنگ	۶	۱،۲۲۸	۱،۲۲۲	۶۲۰۴
لهستان	۲۶	۳۹۸	۳۷۲	۶۲۰۴
پرتغال	۹۲	۴۴۳	۳۵۱	۶۲۰۳
جمهوری چک	۴	۳۴۲	۳۳۸	۶۲۱۲
بنگلادش	۳۴	۳۱۰	۲۷۶	۶۱۰۹
تایلند	۱۴	۱۱۷	۱۰۳	۶۲۱۰
هلند	۶	۷۲	۶۶	۶۲۱۱
سوئد	۲۴	۸۱	۵۷	۶۲۱۰
بلژیک	۷۸۸	۸۳۲	۴۴	۶۱۰۹
تایوان	۸۲	۱۱۷	۳۵	۶۱۰۹
بلغارستان	۵	۱۵	۱۰	۶۲۱۰
استرالیا	۰.۱	۶.۰	۵.۹	۶۲۰۴
ژاپن	۰.۴	۲.۰	۱.۶	۶۲۰۴
مجموع کشورهای فوق	۵۱،۵۴۷	۸۴۹،۷۱۹	۷۹۸،۱۷۳	---

منبع داده‌ها: گمرک ج.ا.ا و مرکز تجارت بین‌المللی

*جدول فوق شامل مبادی وارداتی است که ارزش صادرات اعلام شده از سمت آن‌ها به ایران بیش از رقم اعلام شده توسط گمرک ایران بوده است.

بررسی‌های آماری نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف آماری گزارش شده توسط گمرک ایران و مبادی وارداتی ایران در بخش پوشاک مربوط به کد تعرفه ۶۱۰۴ با شرح «لباس به صورت دست، به صورت مجموعه، ژاکت، ژاکت ورزشی، پیراهن بلند، دامن، دامن شلوار، شلوار سر هم دارای بند یا پیش بند، نیم شلوار یا شلوار خیلی کوتاه (غیر از لباس شنا) زنانه یا دخترانه، کشفاف یا قلاب‌باف» بوده است. در حالی که آمارهای گمرک ایران واردات ۱۰.۶ میلیون دلاری از این اقلام را در سال ۱۳۹۶

نشان می‌دهد، اما کشورهای طرف معامله ایران ادعا می‌کنند که بیش از ۱۱۷ میلیون دلار از این کد تعرفه به ایران صادر کرده‌اند.

جدول ۴- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش پوشاک- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

اختلاف آماری	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشورهای طرف معامله	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ی	
۱۰۶,۷۸۲.۴	۱۱۷,۴۰۲.۰	۱۰,۶۱۹.۶	لباس به صورت دست، به صورت مجموعه، ژاکت، ژاکت ورزشی، شلوار، شلوار سرهم دارای بند و پیش بند، نیم شلوار و شلوار خیلی کوتاه، زنانه یا دخترانه کشیاف یا غیر کشیاف
۳۸,۷۲۰.۷	۴۸,۲۱۰.۰	۹,۴۸۹.۳	تی شرت، زیرپوش چسبان و همانند، کشیاف یا غلاب باف
۴۰,۴۱۴.۱	۴۸,۶۷۱.۰	۸,۲۵۶.۹	لباس به صورت دست، به صورت مجموعه، ژاکت، ژاکت ورزشی، شلوار، شلوار سرهم دارای بند و پیش بند، نیم شلوار و شلوار خیلی کوتاه، مردانه یا پسرانه، کشیاف یا غیر کشیاف
۹۱۱.۸	۸,۰۷۵.۰	۷,۱۶۳.۲	پیراهن مردانه یا پسرانه، کشیاف یا قلاب باف
۷,۸۱۲.۵	۱۳,۹۰۴.۰	۶,۰۹۱.۵	پیراهن مردانه یا پسرانه
-۱۲.۳	۳,۴۳۶.۰	۳,۴۴۸.۳	لباس و متفرعات لباس برای نوزادان
۲۵,۲۷۶.۱	۲۷,۶۱۱.۰	۲,۳۳۴.۹	شال، اشارپ، دستمال گردن، کاشکول، چادر و روسری، مقنعه، روبند و تور صورت و اشیای همانند
۱,۷۳۰.۲	۳,۴۵۳.۰	۱,۷۲۲.۸	پیراهن، بلوز، بلوز شمیزه، زنانه یا دخترانه، کشیاف یا قلاب باف
۱۰,۳۲۶.۳	۱۱,۷۲۴.۰	۱,۳۹۷.۷	گرمکن ورزشی به صورت دست، لباس اسکی به صورت دست و لباس شتا، سایر لباس ها
۶,۱۰۷.۴	۷,۲۹۸.۰	۱,۱۹۰.۶	پالتو و نیم پالتو، ردا، شنل و شنل باشلق دار، آنوراک، بادگیر، ژاکت های بادگیر و اشیای همانند، مردانه یا پسرانه، کشیاف یا قلاب باف، به استثنای اشیای مشمول ۶۱۰۳
۳۳,۷۲۲.۵	۳۴,۷۹۲.۰	۱,۰۶۹.۵	پیراهن یقه اسکی، پولور، کاریگان، جلبقه ها و اشیای همانند، کشیاف یا قلاب باف
۱۲,۵۴۷.۰	۱۳,۴۵۵.۰	۹۰۸.۰	لباس دوخته و مهیا از پارچه های مشمول ۵۶۰۲، ۵۶۰۳، ۵۹۰۳، ۵۹۰۶، یا ۵۹۰۷.
۶۴,۵۳۶.۱	۶۵,۴۲۰.۰	۸۸۳.۹	لباس به صورت دست، به صورت مجموعه، ژاکت، ژاکت ورزشی، شلوار، شلوار سرهم دارای بند و پیش بند، نیم شلوار و شلوار خیلی کوتاه، زنانه یا دخترانه

جدول ۴- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش پوشاک- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

اختلاف آماری	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشورهای طرف معامله	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ج	
۶,۳۳۱.۸	۷,۱۲۳.۰	۷۹۱.۲	لباس و متفرعات لباس نوزادان، کشیاف یا قلاب باف
۴۴,۶۹۰.۹	۴۵,۳۵۹.۰	۶۶۸.۱	جوراب شلواری، جوراب های زنانه، جوراب ها و سایر ججوراب آلات شامل جوراب آلات تراکمی، درجه بندی شده (برای مثال جوراب واریس)، پای پوش ها، بدون به کار بردن کفه، کشیاف یا قلاب بافی شده
۱۸۳,۶۶۷.۸	۱۸۴,۰۶۸.۰	۴۰۰.۲	لباس به صورت دست، به صورت مجموعه، ژاکت، ژاکت ورزشی، شلوار، شلوار سر هم دارای بند و پیش بند، نیم شلوار و شلوار خیلی کوتاه، مردانه یا پسرانه
۴,۵۹۹.۸	۴,۹۵۹.۰	۳۵۹.۲	زیرپوش چسبان یا همانند، زیر دامنی یا زیرپیراهنی، ژوپون، شورت، پیراهن خواب، پیژاما، لباس توی خانه، لباس حوله ای حمام، روب دوشامبر و اشیای هانند، زنانه یا دخترانه
۳,۴۱۴.۲	۳,۷۲۷.۰	۳۱۲.۸	زیرپوش چسبان یا همانند، شورت، زیرشلواری، پیراهن خواب، پیژاما، لباس حوله ای حمام، روبدوشامبر و اشیای همانند، مردانه یا پسرانه
۱,۹۵۵.۱	۲,۲۲۵.۰	۲۶۹.۹	لباس های دوخته و مهیا از پارچه های کشیاف یا قلاب باف
۱۳,۲۷۷.۳	۱۳,۵۳۷.۰	۲۵۹.۷	پستان بند، گن، کرس، بند شلوار، بند جوراب و اشیای همانند و اجزای آنها، حتی کشیاف یا قلاب باف
۲۳,۶۴۹.۸	۲۳,۸۸۷.۰	۲۳۷.۲	سایر متفرعات لباس، دوخته یا مهیا، کشیاف یا قلاب باف، اجزای لباس یا متفرعات لباس، کشیاف یا قلاب باف
۲۵,۶۴۱.۷	۲۵,۸۵۳.۰	۲۱۱.۳	دستکش، دستکش یا انگشتی یا نیم دستکش، کشیاف یا قلاب باف
۳,۶۶۵.۷	۳,۸۶۳.۰	۱۹۷.۳	گرمکن ورزشی به صورت دست، لباس اسکی به صورت دست و لباس شنا، کشیاف یا قلاب باف
۶,۶۱۳.۵	۶,۷۹۳.۰	۱۷۹.۵	شورت، زیرشلواری، پیراهن خواب، پیژاما، لباس حوله ای حمام، روب دوشامبر و اشیای همانند، مردانه یا پسرانه، کشیاف یا قلاب باف
۵,۸۵۵.۶	۶,۰۲۰.۰	۱۶۴.۴	پیراهن، بلوز، شمیزيه، زنانه یا دخترانه

جدول ۴- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش پوشاک- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

اختلاف آماری	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشورهای طرف معامله	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ا	
۲,۳۸۸.۹	۲,۵۱۸.۰	۱۲۹.۱	سایر متفرعات لباس دوخته یا مهیا، اجزای لباس یا متفرعات لباس، غیر از آنهایی که مشمول شماره ۶۲۱۲ می باشد.
۲,۲۷۹.۴	۲,۳۹۷.۰	۱۱۷.۶	دستکش، دستکش یک انگشتی یا نیم دستکش
۳,۰۹۲.۵	۳,۱۷۹.۰	۸۶.۵	پالتو و نیم پالتو و ماتو، ردا، شنل و شنل باشلق دار، آنوراک، بادگیر، ژاکت های بادگیر و اشیا همانند، زنانه یا دخترانه کیف یا قلاب باف، به استثنای اشیای مشمول ۶۱۰۴
۵۸۰.۱	۶۵۵.۰	۷۴.۹	کراوات، پاپیون، دستمال گردن کراواتی
۱۲,۹۰۷.۷	۱۲,۹۵۲.۰	۴۴.۳	زیردانی یا زیر پیراهنی، ژوپون، شورت، تنکه، پیراهن خواب، پیژاما، لباس توی خانه، لباس حوله ای حمام، روب دوشامبر و اشیای همانند، زنانه یا دخترانه، کشیاف یا قلاب باف
۲۵,۱۱۶.۸	۲۵,۱۵۱.۰	۳۴.۲	پالتو و نیم پالتو، ردا، شنل و شنل باشلق دار، آنوراک، بادگیر، ژاکت های بادگیر و اشیا همانند، زنانه یا دخترانه به استثنای اشیای مشمول ۶۲۰۴
۶۶,۳۷۳.۳	۶۶,۴۰۷.۰	۳۳.۷	پالتو و نیم پالتو، ردا، شنل و شنل باشلق دار، آنوراک، بادگیر، ژاکت های بادگیر و اشیا همانند، مردانه یا پسرانه، به استثنای اشیای مشمول ۶۲۰۳
۱۱,۵۸۶.۷	۱۱,۶۰۸.۰	۲۱.۳	سایر لباس ها، کشیاف یا قلاب باف
۷۷۵.۴	۷۷۷.۰	۱.۶	لباس های دوخته یا مهیا از پارچه های کشیاف یا قلاب باف
۷۹۷,۳۳۹	۸۵۶,۵۰۹	۵۹,۱۷۰	مجموع موارد فوق

منبع داده ها: گمرک ج.ا.ا و مرکز تجارت بین المللی

واردات کفش

با توجه به آمارهای گمرک کشور، ایران در سال ۱۳۹۶ معادل ۳۵,۳ میلیون دلار واردات کفش انجام داده است. چین، ترکیه و امارات متحده عربی بزرگترین مبادی واردات رسمی کفش در ایران بوده اند که به ترتیب سهم ۳۷ درصد، ۲۸ درصد و ۲۱ درصدی از ارزش کل واردات کفش کشور در این سال را به خود اختصاص داده اند.

واردات ۳۵ میلیون دلاری کفش ایران در سال ۱۳۹۶ در حالی توسط گمرک ایران ثبت شده که براساس آمار صادرات گزارش شده توسط مبادی وارداتی کفش ایران، این کشورها بالغ بر ۳۱۴ میلیون دلار کفش به ایران صادر کرده‌اند.

اگرچه با توجه به آمارهای گمرک، واردات رسمی کفش ایران از امارات متحده عربی حدود ۷,۵ میلیون دلار ثبت شده است، این کشور گزارش می‌کند که قریب به ۱۵۱ میلیون دلار صادرات کفش به ایران انجام داده است. واردات رسمی کفش ایران از چین نیز ۱۳ میلیون دلار ثبت شده که نسبت به رقم ۱۳۶ میلیون دلاری صادرات کفش چین به ایران که توسط چین گزارش شده است، اختلاف قابل توجهی دارد.

شایان ذکر است که برای برخی کشورها میزان رقمی که گمرک ایران به عنوان واردات کفش کشور گزارش کرده از رقم گزارش شده توسط خود آن کشور کمتر بوده است. به عنوان مثال، با اینکه در سال ۱۳۹۶ واردات کفش معادل ۱۳۲,۹ میلیون دلار از سوی گمرک ایران ثبت شده است، اما با توجه به مرکز تجارت بین‌المللی، این کشور در آمارهای خود ادعا می‌کند که صادراتی از این محصول به ایران صورت نداده است.

جدول ۳- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش کفش- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

کشور	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ا	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشور طرف معامله	اختلاف آماری
امارات متحده عربی	۷,۵۳۸.۱	۱۵۰,۷۴۵	۱۴۳,۲۰۶.۹
چین	۱۳,۰۶۳.۸	۱۳۵,۶۲۳	۱۲۲,۵۵۹.۲
ایتالیا	۲,۴۶۵.۹	۵,۹۰۳	۳,۴۳۷.۱
هند	۰.۹	۲,۵۳۳	۲,۵۳۲.۱
آلمان	۹۸۲.۶	۳,۴۱۳	۲,۴۳۰.۴
ترکیه	۹,۷۴۵.۹	۱۱,۸۳۰	۲,۰۸۴.۱
اسپانیا	۳۰۰.۴	۱,۶۸۴	۱,۳۸۳.۶
هنگ کنگ	۱۱.۹	۴۷۷	۴۶۵.۱
اتریش	۳۷.۰	۴۱۲	۳۷۵.۰
ژاپن	۲.۶	۲۵۴	۲۵۱.۴
انگلستان	۲.۷	۲۰.۸	۲۰.۵.۳
سوئیس	۲.۲	۱۱۴	۱۱۱.۸
سنگاپور	۰.۸	۹۲	۹۱.۲
برزیل	۱۰.۴	۸۸	۷۷.۶
لهستان	۱۵.۰	۸۰	۶۵.۰
هلند	۳.۹	۴۶	۴۲.۱
گرجستان	۱۰.۷	۴۶	۳۵.۳
ویتنام	۱۶۲.۲	*	*

جدول ۳- اختلاف آماری واردات ایران و صادرات کشورهای طرف معامله در بخش کفش- ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷ (هزار دلار)

کشور	ارزش واردات ایران گزارش شده توسط گمرک ج.ا.ا.	ارزش صادرات گزارش شده توسط کشور طرف معامله	اختلاف آماری
یونان	۰.۲	۰.۰	-۰.۲
سوئد	۱.۳	۱.۰	-۰.۳
استرالیا	۰.۴	۰.۰	-۰.۴
کامبوج	۷.۹	۰.۰	-۷.۹
تایوان	۲۱.۸	۹.۰	-۱۲.۸
مالزی	۱۳۰.۵	۱۱۱	-۱۹.۵
بنگلادش	۲۰.۲	۰.۰	-۲۰.۲
برتغال	۱۶۳.۳	۱۴۳	-۲۰.۳
آذربایجان	۲۲.۱	۰.۰	-۲۲.۱
جمهوری کره	۳۰.۴	۰.۰	-۳۰.۴
بلژیک	۸۹.۴	۳۹.۰	-۵۰.۴
فرانسه	۳۳۶.۷	۲۶۰.۰	-۷۶.۷
رومانی	۱۳۹.۲	۰.۰	-۱۳۹.۲
مجموع کشورهای فوق	۳۵،۳۲۰	۳۱۴،۱۱۱	۲۷۸،۷۹۱

منبع داده‌ها: گمرک ج.ا.ا و مرکز تجارت بین‌المللی

*جدول فوق شامل مبادی وارداتی است که ارزش صادرات اعلام شده از سمت آن‌ها به ایران بیش از رقم اعلام شده توسط گمرک ایران بوده است.

جمع‌بندی

- تعرفه یا حقوق ورودی در نظر گرفته شده برای واردات اقلام پوشاک و کفش در فصول ۶۱، ۶۲ و ۶۴ کتاب مقررات صادرات و واردات متنوع است که برای پوشاک ۵۵ درصد و برای کفش بین ۱۵ تا ۵۵ درصد متغیر بوده و جزو بالاترین نرخ تعرفه‌ها در کتاب مقررات صادرات و واردات کشور محسوب می‌گردند. در سال ۱۳۹۶ میانگین نرخ تبدیل ارز برای محاسبه حقوق ورودی ۳۳۹۶ تومان برای هر دلار بوده است.
- تفاوت قابل توجه آمار رسمی گمرک ایران با آمار سایر کشورها در خصوص ارزش واردات محصولات پوشاک و کفش به ایران ممکن است ناشی از چند موضوع باشد:
  - کم‌اظهاری ارزش در محموله‌های وارداتی به ایران
  - قاچاق یا واردات غیر رسمی
  - اشتباهات آماری

- با توجه به دو بند فوق، بدیهی است با افزایش نرخ ارز و تغییر مبنای تعیین ارزش ریالی معادل برای حقوق ورودی، در صورت عدم کاهش نرخ تعرفه، هزینه واردات کالاهای پوشاک و کفش با توجه به تعرفه بالای آن، افزایش یافته و در نتیجه احتمال اظهار خلاف یا قاچاق را تقویت می نماید.
- مقایسه وضعیت تعرفه و واردات /صادرات کشور ترکیه در سال ۲۰۱۷ نشان می دهد که طبق آمار سازمان تجارت جهانی، میانگین نرخ تعرفه برای واردات پوشاک در این کشور ۱۱,۵ درصد است و در سال ۲۰۱۷ ترکیه در قبال واردات ۲,۴ میلیارد دلار واردات پوشاک، ۱۵ میلیارد دلار انواع پوشاک به کشورهای جهان صادر کرده است. در کشور پاکستان نیز متوسط نرخ تعرفه برای واردات اقلام پوشاک ۱۹,۸ درصد است و این کشور در سال ۲۰۱۷ در برابر واردات ۱۱۵ میلیون دلاری، توانسته ۵,۴ میلیارد دلار پوشاک به کشورهای جهان صادر نماید.
- طبق آمارهای بودجه خانوار مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۹۶ بازار مصرف پوشاک کشور حدود ۲۱ هزار میلیارد تومان بوده که با در نظر گرفتن متوسط نرخ فروش ارز در بازار آزاد در سال ۱۳۹۶ (۴۰۴۵ تومان در هر دلار)، اندازه بازار حدود ۵,۲ میلیارد دلار خواهد بود.
- با توجه به آمارهای رسمی گمرک، واردات پوشاک کشور در سال ۱۳۹۶ (۵۹,۱ میلیون دلار) تنها ۱,۱ درصد از بازار مصرف پوشاک کشور را تامین کرده و مابقی از محل تولید داخلی تامین شده است. همچنین، اگر مبنای ارزش واردات پوشاک کشور را آمارهای اعلام شده از سوی کشورهای طرف معامله قرار دهیم (۸۵۷ میلیون دلار)، می توان گفت حدود ۱۶,۶ درصد از بازار پوشاک کشور از طریق واردات (رسمی و غیر رسمی) و ۸۳,۴ درصد مابقی از طریق تولید داخلی تامین می شود.
- با توجه به آمارهای رسمی گمرک، واردات کفش کشور در سال ۱۳۹۶ (۳۵,۳ میلیون دلار) تنها ۲,۵ درصد از بازار مصرف کفش کشور را تامین کرده و مابقی از محل تولید داخلی تامین شده است. همچنین، اگر مبنای ارزش واردات کفش کشور را آمارهای اعلام شده از سوی کشورهای طرف معامله قرار دهیم (۳۱۴ میلیون دلار)، می توان گفت حدود ۲۲ درصد از بازار کفش کشور از طریق واردات (رسمی و غیر رسمی) و ۷۸ درصد مابقی از طریق تولید داخلی تامین می شود.
- با توجه به نرخ حقوق ورودی ۵۵ درصدی پوشاک کشور و آمارهای گمرک در سال ۱۳۹۶، درآمد گمرکی از محل واردات پوشاک در سال مذکور، حدود ۳۲,۵ میلیون دلار بوده است. حال اگر فرض کنیم که دولت نرخ حقوق ورودی پوشاک را از ۵۵ درصد به ۲۰ درصد کاهش دهد و واردات رسمی کشور به رقم اعلام شده توسط کشورهای طرف معامله نزدیک تر شود، درآمد گمرکی کشور از محل پوشاک به ۱۷۱,۵ میلیون دلار خواهد رسید که فاصله قابل توجهی با درآمد گمرکی فعلی کشور از محل واردات پوشاک دارد.
- رقم ۳ میلیارد دلاری که به تازگی برای حجم قاچاق پوشاک اعلام شده، حتی با این فرض که مربوط به کل پوشاک و کفش باشد، باز هم با رقم برآوردی بر اساس آمار گمرک و آمار سایر کشورها تفاوت قابل ملاحظه ای دارد و نیاز به بررسی دقیق تری از سوی مراجع اعلامی این آمارها دارد.

جدول ۴- خلاصه وضعیت بازار پوشاک و کفش در ایران- سال ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷

شرح	اندازه بازار مصرف (هزار میلیارد تومان)	سهم واردات از بازار مصرف- براساس گزارش گمرک ایران (درصد)	سهم واردات از بازار مصرف- براساس گزارش کشورهای طرف معامله (درصد)	تفاوت آمارهای اعلام شده توسط ایران و کشورهای طرف معامله (میلیون دلار)
پوشاک	۲۱	۱,۱	۱۶,۶	۷۹۷,۳
کفش	۵,۸	۲,۵	۲۲	۲۷۹

منبع داده‌ها: گمرک ایران و مرکز تجارت بین‌المللی